

Standaard overgenomen uit de *Zeeuw*, onder het opschrift »Een exodus? Zoo dat berichtige luidde is het geen 45, maar 50 belijvende leden gaan af van de Geref. Kerk te Kapelle Biezelinge die ongeveer 125 belijvende leden telde. *Verplaatsing* der kerk was niet noodig door uitsluiting der Gemeente; *vergroting* was noodig. Een nieuwe kerk had best kunnen gebouwd worden op de oude plaats, als dit wenschelijk was geweest. De stand der kerk was midden in de kerkelijke Gemeente. Die diepliggende kwestie, die uw berichtgever noemt, schijnt wel waar te zijn! Het Kapellesche deel was altijd te klein om hun plannen uit te voeren, doch nu ongeveer het aantal gelijk stond, nu was de juiste tijd gekomen en... de juiste man gevonden in haar Leenaar. De ergernissen moeten komen, nietwaar? Als het in dezen dan ook maar niet blijke te zijn: »Wee den mensch door welke zij komen! Enna, de kerkelijke atmosfeer is dan nu te Kapelle gezuiverd, zoo schrijft men althans in uw blad! De wijze hoe die zuivering is geschied, geeft niet? De ontspanningsmiddelen »leugen en bedrog» kunnen anders de ontspanning zaak wel zoo aangestelt hebben, dat er niet veel meer van 't echte gevonden kan worden. Dat de belijvende leden de keuze aangevonden, wij zijn en wij willen Geref. blijven, is waar! Doch als classis en Prov. Dep. door spreken en zwijgen de zaak slepende houden of goedkeuren, dan moet er een einde aan komen. Wij zeggen »wij zijn weggestuurd van de Geref. kerken door het niet aanhooren of verhooren van onze protesten nu gedurende meer dan 2 jaren». Hoe leugenachtig en hoe schandelijk in deze zaak gehandeld is jegens een halve gemeente ongeveer, is ongelooft. Een gedrukte brochure is verleden jaar verstrekt aan de kerken der Classis en aan de Prov. Synode, vermeldende de *felten* in deze droeve zaak. Deze brochure is op de Classis correct genoemd. Voor het laatst dit, al is men nog zoo gezind te blijven bij de Geref. kerken, omdat men die lief heeft door opvoeding, door jaren lang lid te zijn of zelfs door jarenlang ambtsdrager te zijn, als men zoó het onrecht moet zien zegvieren, dan kan men daar niet blijven. Genoeg over deze zaak, er is al zoo dikwijls gepoogd door groote mooie woorden het onrecht goed te praten, het eind zal ook in dezen zijn last dragen. Velen in de Geref. kerk waren ons lief, veel ellende hebben wij in den laatsten tijd er in ondervonden.

Vriendelijk dankend voor de opname,
U. Ed. dw. du.

Biezelinge, 9 Nov. 1916.

Advertentiën.
L. G. WEISZ & Co,
Commissionairs in Effecten,
Westermarkt No. 21
AMSTERDAM.

Kopzorg
behoeft U zich niet te maken over de duurte der Sigaren.
Wij ruimen **100.000**
5 cents sigaren op.
Proefkistje van 100 stuks franco f 4.—
Postwissels voor ST.-NICOLAAS worden nu reeds aangenomen.
„De Beursklok”
Damrak 65, A'dam,
GEBRS. GOOTE.

Gesprongen
huid, kloven, barsten, springende lippen, winterhanden en wintervoeten, wondjes van allerlei aard genezen snel en zeker door **Purof**. In dozen van 12½, 25 en 75 cent. In Apotheken en Drogisterijen.
Fabrikant **A. MIJNHARDT** Pharm. Fabriek - Zeist.

DS. N. Y. VAN GOOR,
Het Geloof der Vaders.
Verklaring van de
Nederlandsche Geloofsbelijdenis.
Prijs, royaal formaat, ingenaaid f 2.75, gebonden f 3.25.
Tweede Druk.
Groningen, Firma JAN HAAN.

Zooeven verscheen:
DE DOLEANTIE
Prijs f 2.25 - In prachtband f 2.90

INHOUD:

Hoofdstuk I, De eerste kerken in doleantie.
1. Actie in de classis Harderwijk.
2. Dr. Van den Bergh naar Voorthuizen.
3. Candidaat Houtragers naar Kootwijk.
4. Geen toegang tot het proponentsexamen.
5. Een onregelmatig examen.
6. De eerste kerk in doleantie.
7. De moederkerk der Doleantie.
8. In memoriam.
9. De Friesche Waarheidsvrienden.
10. De Friesche Gereformeerde Predikantenvereniging.
11. Reitsums losmaking.
12. Modus vivendi.
13. Verband van kerken in doleantie.

Hoofdstuk II, De Congresbeweging.
1. De Reformatie te Amsterdam.
2. Dr. C. A. Renier.
3. De reformatie te Rotterdam.
4. Dr. Hoedemaker te Sneek.
5. Het Geref. Kerkelijk Congres.
6. Dr. Hoedemaker en het Congres.
7. Het Synodale wachtwoord.

Hoofdstuk III, Uitbreiding der Doleantie.
1. De reformatie te Utrecht.
2. Keuchenius naast Blout.
3. Het adres van Keuchenius e.s.
4. Protest tegen het afschietingsomvis.
5. Het conflict te Dieren.
6. De beroerder gestraft.
7. De reformatie te Nijkerk.
8. Te Buitenpost en Tuim.
9. »Hebt ge Mij liever dan deze?»
10. In de schuur van Slob.
11. Evangelist De Jong.
12. De oudere predikanten.

Hoofdstuk IV, Gewelddadigheden te Leiderdorp.
1. Dereformatie te Leiderdorp.
2. Een partijdig burgemeester.
3. Politie, infanterie en cavalerie.
4. Lohman's interpellatie.
5. De rust opnieuw verstoord.

Hoofdstuk V, Te Wons en te Serooskerke.
1. De reformatie te Wons.
2. De strijd om het kerkgebouw.
3. De strijd om de pastorie.
4. De reformatie in Zeeland.
5. De predikant van Serooskerke.
6. Geen modus vivendi.
7. Rustverstorende politie.
8. De bewakers achter slot.
9. Wons en Serooskerke in de Tweede Kamer.

Hoofdstuk VI, Allerlei rechtsverkrachting.
1. Als ten tijde der Afscheiding.
2. De hurgem. in dienst der Kerk.
3. Trouwbreuk.
4. Erger dan tijdens de Afscheiding.
5. Collecteeren verboden.
6. Huiszetting te Hijlaart en te Garljp.
7. Weduwen op straat gezet.

Hoofdstuk VII, In doleantie bij de Overheid.
1. Een Arminiaansche procedure.
2. De pliciteit van Dr. Hulshof.
3. Bede om rechtsherstel.
4. Vereniging: De Kerkelijke Kas.
5. De uitspraak v. d. Hoogen Raad.
6. Een edel broederpaar.
7. De gevoerde processen.
8. Kerkelijk leven te Maasvluis.
9. De proceskosten.
10. Driemaandelijksche collecten.
11. »Doleerende».
12. De rust opnieuw verstoord.

Hoofdstuk VIII, Anti-doleerend kerkisme.
1. Een vaderhart doortriem.
2. Van het breken van beloften.
3. Nog eens: breken van beloften.
4. Hoofdelijke omslag.
5. Een dank- en bedestond in de Nieuwe Kerk.
6. Geen wettige doop.
7. Klopjacht in Friesland.
8. Volkstelling.

Hoofdstuk IX, Krachtsontwikkeling der Doleantie.
1. Kerkelijke weekbladen.
2. »Uit de diepte».
3. Vrijwillige inschrijvingen.
4. Schriftuurlijk voorbeeld.
5. In het licht van Gods Woord.
6. Opwekking tot dank- en gebed.
7. Reformatie van het Diaconaat.
8. Reformatie van het Ouderlingen-ambt.
9. Het ambt der geloovigen.
10. Roeping tegenover de achtergeblevenen.
11. Niet slechts voor »ons kerke».
12. Bij het doen van belijdenis.
13. Aan predikanten, ouderlingen en diakenen.

Hoofdstuk X, Separatie en Doleantie.
1. Sympathie van Christel. Gereformeerden.
2. Tweeërlei methode v. reformatie.
3. Het Reglement van 1869.
4. Tweeërlei opleiding.
5. Van twee vaders der Scheiding.
6. Van twee vaders der Doleantie.
7. Van den oud-strijder voor Kerkherstel.
8. Het besluit tot vereniging.
9. De verenigde zitting. Register.

Lijst der Illustraties.
De moederkerk der Doleantie te Voorthuizen; Dr. Mr. W. van den Bergh; Cand. J. H. Houtragers; Dr. G. H. van Kasteel; Dr. J. A. Ploos van Amstel; Dr. C. A. Renier; Dr. F. Lion Cachet; Dr. G. H. J. W. J. Gresink; Dr. G. Ringnaald; Dr. H. Hoekstra; Dr. J. C. van Schelven; Dr. W. Maan; Dr. G. Vlug; Dr. P. J. W. Klatthamer; Dr. J. H. F. Gangel; Dr. C. C. Schot; Dr. C. L. F. van Schelven; Dr. E. Eijms; Dr. J. Hulshof; Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman; Dr. A. van Schelven; Dr. J. C. Sikkel; Dr. L. H. Wagenaar. — De portretten zijn nagenoeg allen naar photo's uit de dagen der Doleantie.

Vroeger verscheen:
DE AFSCHEIDING De Strijd voor Kerkherstel
in de Nederl. Hervormde Kerk der XIXe eeuw in de Nederl. Hervormde Kerk der XIXe eeuw
Historisch geschetst door J. C. RULLMANN
Prijs f 2.25 — In prachtband f 2.90

Eeder dezer drie boeken is op zichzelf een compleet werk, en te samen vormen zij een vaderlandsche kerkgeschiedenis der zoo belangrijke XIXe eeuw. Men vindt in deze boeken een groote serie portretten van allen die in deze historische plaats van eenige betekenis inmenen. Ieder belangstellende in het kerkelijk leven moet deze boeken bezitten. — Men bestalle bij den boekhandel of bij den uitgever:
W. KIRCHNER, Bloemgracht 133, AMSTERDAM

Hoesten
bedaart spoedig, wij het vastzettend slijm wordt opgelost door het gebruik van eenige ANGA-bonbons. Prijs 30 en 60 ct. per doos. In Apotheken en Drogisterijen.
Fabrikant **A. MIJNHARDT** Pharm. Fabriek - Zeist.

GOLDSCHMEDING PIANO'S - ORGELS.
KALVERSTRAAT 55 - WARMESSTRAAT 141.
UTRECHTSHESTR. 119 - KEIZERSOR. 209-303
AMSTERDAM.

Mr. G. H. A. GROSEIDE Jr.
Accountant, Lid van het Ned. Inst. v. Aoo.
Singel No. 303, T. 1233 N.
AMSTERDAM,
belast zich met inrichten en controleren van administraties en alle andere accountantswerkzaamheden.

GANZEVOORT'S Orgelhandel
Diezerstraat 116, Zwolle.
Zeer groote keuze. Vraagt s. v. p. ons Standard Orgel.
Hoorlijke muzik. - Prachtige kasten.

BOAZ-SPAARBANK
AMSTERDAM.
Hoofdkantoor: HEERENGRACHT 139.
Bijkantoor: BLOEMGRACHT 164.
Rentevergoeding 2.88 %
met winstaandeel.

Zenuwen
en lichaam vernood door zorgen en inspanning, herkrigen nieuwe kracht door **Eneraan-tabletten**. Per koker f 1.00, 3 kokers f 2.35. In Apotheken en Drogisterijen.
Fabrikant **A. MIJNHARDT** Pharm. Fabriek - Zeist.

De Groninger Brandwaarborg - Maatschappij.
HOOFDKANTOOR
GRONINGEN, O. Boteringestraat 72.

Speciale afdeling voor H.H. Predikanten en Onderwijzers, alsmede voor Kerken en Scholen.

Piano's en Orgels
n de meest rume keuze aanwezig,
(zoo ook bespeelde).
Geen prijsverhoogingen.
Alle instrumenten kunnen in de gewone uitvoering worden geleverd (dus met volledige koperbewerking).
Repareren, Stommen, Inruilen, Inkoop, Taxatie, Verhuren van nieuwe en bespeelde instr. tot zeer lage prijzen; bij koop worden betaalde huurgelden gerestitueerd.
Afdoende garantie. Hoogst reëele behandeling.
Levering direct aan particulieren, dus geen tusschenpersonen. Vandaar lage prijzen en meest tegemoetkomende voorwaarden.
Firma D. ANSINGH & Co.,
ZWOLLE **OPGERICHT 1875.** Tel. nr. 1.

ELKAWATCHCO
KALVERSTR. 206
SPECIALE ETALAGE
BRACELET HORLOGES
Wij zenden door het geheele Rijk Keuzendingen.

In Nederland wordt door
- HET GENOOTSCHAP -
VOOR
BIJBELVERSPREIDING
Keizersgracht 687 - Amsterdam
geheel o m niet verspreid
Bijbels - Geïllustr. Evangelien,
Geïllustr. Bijbelbladen - Wandteksten
en Bijbelsche kerkenkalenders.
Door duizenden en duizenden van de kinderen onzer volks wordt de Bijbel als teerkost voor de reis door het leven niet meer begeerd. Het ligt op den weg van U, die er de zelfvoedende kracht bij bevinding van kent, hen met dien Bijbel bekend te maken.
Steen daartoe ons Genootschap met het zenden van uwe gave.

Vrije Universiteit.
In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributiën:
door den heer W. Mol te IJdenhuizen f 42;
door den heer R. de Vries te Winsum f 56.50;
door den heer J. P. Segers te Lisse f 35.50;
door Dr. J. H. Steenhuis te Ten Boer f 47.50;
door den heer J. M. de Koning te Leiden f 151.50;
door Dr. J. Voerman uit Warns f 19, uit Koudum f 13, uit Hemelum f 7, samen f 39;
door den heer C. A. Joosse uit Charlois f 88,
uit Hoogvliet f 10.50, uit Katendrecht f 37, uit Poortugal f 12.50, uit Pernis f 68, uit Room f 4,
uit IJselmonde f 27, samen f 247; door den heer J. G. Verdonk te Drimmelen f 16; door Dr. J. C. Ballhuizen uit Klooster Lidlum f 2.50, uit Oosterbieren f 41, uit Sexbierum f 37.50, uit Piterbierum f 1, samen f 82; door den heer G. van Doornik uit Delft f 342.50, uit Hof van Delft f 62, uit Rijswijk f 45, samen f 449.50;
door den heer D. Lyberse te Arnhem f 418;
door den heer A. den Oude te Kapelle a. d. IJsel f 40; door den heer P. van Vliet uit Axel f 74.25, uit Hoek f 4, uit Neuzen f 25, uit Zaamslag f 60, uit Zuiddorp f 1, samen f 161.25;
door den heer W. Graafhuis te Groningen f 123; door den heer J. H. Spoormaker te Ouderkerk a. d. IJsel f 18; door den heer W. Wessening te Smilde f 40.75; door den heer C. J. Sterk uit den Bonnel f 19.50, uit Middelharnis f 18, uit Ooltgensplaat f 8, uit N. Tonge f 2.50, uit Sommeledijk f 5.50, uit Stad aan 't Haringvliet f 14.50, samen f 59.
de f 123 uit Alblasdorp verantw. waren uit Alblasdorp f 73.50, uit N. Lekkerland f 41 en w.o. f 10 voor de Med. Fac. en f 8.50 uit Slidrecht.
Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):
van de Geref. Kerk te Aals f 2.45; te Culemborg f 14.24; te Gaasteren f 7.97; te Herwijnen f 12.43; te Hoenaas f 2.45; te Vuren f 1.10; te Well f 6.40; te Zaltbommel f 4.28; te Zuilichem f 4.51; te Kieftwinderwer f 6.26; te Blokzijl f 5.66; te Hasselt f 7.21; te Kampen f 9.98; te Kamperveen f 1.56; te Langeslag f 3; te Oldemark f 4.51; te Ronveea f 35.27; te Staphorst f 5.27; te Ambt Vollenhoven A f 7.80; te dito B f 11.70; te Stad Vollenhoven f 3.97; te Steenwijk f 23.74;

te Wilsum f 1.50; te Zalk f 6.30; te Zwartsluis f 34.95; te Zwolle f 92.60; te Breda f 9.60; te Buitaart f 6.51; te Ransdondk f 4.75; te Dinteloord f 14.20; te Klundert f 34.07; te Willemsdijk f 9.47; te Drimmelen f 7.25; te Moerwijk f 6.87; te Zevenbergen f 8.62; te Albeunde f 10.00; te Hamerk f 4.76; te Loenen f 3.94; te Tienhoven f 12.57; te Vreeland f 2.55; te Breukelen f 10.19; te Kockengen f 9.47; te Nichtevecht f 3.74; te Vinkeveen f 4.56; te Wilnis f 11.82; te Slidrecht f 24.23; te Molenaarsgraaf en Brandwijk f 9.65; te 's Gravendeel f 13.77; te Lippenhuisen f 45.72; te Hoon f 5.29; te Opperdoes f 8.05; te Medenblik f 3.87; te Andijk f 45; te Urk f 30; te Gaasteren f 11.78; te Heeg f 13.35; te Heidschapp f 5; te Hemelum f 5.20; te Hindeloopen f 3.49; te Koudum f 22.03; te 'Oudegra f 21.74; te Oudemirdum f 10.51; te Stavoren f 4.23; te Warns f 41.23; te Woudum f 21.98; te Woudsend f 25.38; te Doornburg f 8.71; en f 7.12, samen f 15.83; te Noorden f 1.68; te Leinuiden f 1.80; te Zwammerdam f 11.37; te Alfen f 13.90; en f 13.50, samen f 27.40; te Roddegraven f 33.14; te Ter Aar f 3.50; te Nieuweveen f 3.74; te Oudewetering f 14.86; te Zeeuwen f 5.43; te Oudehoorn f 19.08; te Aarlanderveen f 8.92.
Voor de Medische Faculteit:
(Contributiën) door den heer A. ten Hoor uit Hede f 2, uit 't Hertogenbosch f 3, samen f 5 (verbeterde opgave).
door den heer J. Wan. Dijkmaat uit Broek op Looij f 6.50, uit Krabbendam f 14, uit St. Pancras f 0.50, samen f 21; door den heer Jac. Salomons uit Gasselter Nijveen f 24.50.
door den heer J. M. de Koning te Leiden f 14.75; door den heer C. A. Joosse uit Charlois f 9, uit Hoogvliet f 2, uit Katendrecht f 9, uit Pernis f 1, uit IJselmonde f 12.50, samen f 33.50; door Dr. J. C. Ballhuizen uit Oosterbieren f 2.50, uit Sexbierum f 7, samen f 9.50; door den heer G. van Doornik uit Delft f 12.50; door den heer P. van Vliet uit Axel f 3, uit Hoek f 10.50, uit Neuzen f 7, uit Zaamslag f 34.50, samen f 57; door den heer W. Wessening te Smilde f 15; door den heer C. J. Sterk uit Middelharnis f 0.50, uit Sommeledijk f 2.50, uit Stad aan 't Haringvliet f 3, samen f 6.
TH. RUYSS Gen., Groningerw. Amsterdam, Keizersgracht 162.

Hooggeachtte Redactie!
In De Heraut van 5 Nov. j.l. worden aan mijn brochure over het reuiveren van zitplaatsen in onze kerkgebouwen enkele zeer waardevolde woorden gewijd, waarvoor ik U gaarne mijn hartelijken dank betuig. Toch zij het mij vergund, naar aanleiding van een rinsende aan 't slot van Uw bespreking een paar opmerkingen te maken. U schrijft:

»We gelooven zelfs, dat zijn betoog krachtiger en afdoende zou geweest zijn, wanneer hij zich uitsluitend bepaald had tot zijn protest tegen het stelsel van plaatsverhuren als zodanig. Nu het hem mede er om te doen was, gelijk ook de titel van zijn brochure uitwijst, om elk reserveeren van zitplaatsen te bestrijden, ging hij iets te ver, waardoor allicht de indruk van zijn voortreffelijk betoog verzwakt zal worden.»
Inderdaad was het er mij niet om te doen, elk reserveeren van zitplaatsen te bestrijden. Niet alleen vind ik het behoorlijk, dat voor de ambtsdragers, de leden van de Commissie van Beheer e.a. plaatsen worden gereserveerd, maar ik acht het ook wel wenschelijk, dat de gewone leden een vaste plaats ontvangen, die hun dan door den Kerkeeraad worde aangewezen en waardoor se van de gasten en vreemdelingen worden afgezonderd. Deze regeling heb ik ook in mijn boekje besproken, doch daartegen gaat mijn protest toch niet.
En wat nu de keuze van den titel betreft, geef ik garna toe, dat het woord *verhuren* allicht meer indruk had gemaakt dan *reserveeren*, omdat het kwaad zich juist in het *verhuren* (bij opbod) in zijn meest stuitende vorm vertoont. Maar met die wijziging in den titel zou ik dan toch weer niet te kennen willen geven, dat elk *verhuren* van zitplaatsen absolute afkuring verdient, want er is ook een *verhuren* zonder koophandel, waartegen uit beginsel geen enkele bedenking valt in te brengen. Misschien was het beter geweest, te spreken van het *verdueren* der zitplaatsen in onze kerkgebouwen.
Mocht evenwel de lezing van mijn brochure den indruk vestigen, dat elk reserveeren van zitplaatsen door mij wordt veroordeeld (ofschoon ik meen, dat dit niet het geval behoort te zijn), dan hoop ik bij gelegenheid mijn gevoel in betrekking tot deze zaak meer nauwkeurig bloot te leggen.
Met beleefden dank voor de opname dezer regien,
Uw dw. br. in Chr.
R. VAN WAGENINGEN Pz.
Zuidwold (Gron.).

Gereformeerde Gezindheid.
Gereformeerde Kerken.
BEROEPEN: Vijftien (Haarlemmermeer), S. G. de Graaf, te Oosterzee. — (Hatten, Dr. C. N. Inpreja, te Avereast. — Nieuw-Dordrecht, G. de Jager, te Welvaartsdijk. — Loenen-Vreeland, H. Brinkman, te Glanerbrug. — Klundert, D. Sikkel, te Leidschendam.
BEDANKT: Amerongen, A. Voogel, te Puttershoek. — Ambr-Vollenhove (A.), S. Verlaar, te Kommerijl. — Ede, S. Doornbos, te Doetinchem. — Oldeboorn, E. van der Laan, te Onstwedde. — Slidrecht, J. D. Heersink, te Nieuweroord.
Nederlandsch Hervormde Kerk.
BEROEPEN: Eemnes-Buiten, W. Zijlstra, te Groot-Ammer. — Ommelandewijk (toez.), A. M. van der Most van Spijk, te Opwerve. — Groede, M. A. J. de Zwaan, te Bataborg. — St. Annaland, F. Anker, te Braekel. — Montfoort, G. Lans, te Ooltgensplaat. — Utrecht, P. Veen, te Zutphen. — Grootegast en Doerum (toez.), J. H. Chr. Iersal, cand. te Vliet. — Abbeker en Lambertschang, J. G. Steenbeck, te IJzendijk. — Urk, C. A. Snoep, hulppr. te Nieuwe Pekela. — Randwijk, J. A. van Boven, te Ede (G.).
AANGENOMEN: Oppenhuizen e.s., J. P. Dijk, te Broek op Langendijk. — St. Pancras (toez.), J. M. Lammer, te Rhenen. — Nieuw-Vosmeer (N.-Br.), Joh. A. Verhoog, cand. te Leiden.
BEDANKT: Kierland, F. H. Ploos, cand. te Amsterdam. — Bleiswijk en Dirksland, J. H. van der Wal, te Lopik. — Bieskensgraaf en Hofwegen, J. Bus, te Entri. — Wierden en Zuilichem e.s., A. H. J. G. van Voorthuizen, te Zegveld (bij Woerd, den). — Ernst, G. Alens, te Goudriaan. — Hasselt, den). — S. van Dorp, te Bodegraven. — Zwolle, Dr. J. P. Lannegleter, te Middelharnis. — Werversloot (toez.), C. Binkerkink, cand. te Bovenkerpel.